

חיסול וחיבור: המהלך הישראלי הכפול שמפרק את האימפריה האיראנית

written by פרופ' קובי מיכאל | 26.12.2024

ב-7 באוקטובר 2023 הפתיע חמאס את ישראל במתקפה רצחנית בשטחה הריבוני. המתקפה הברברית בה נשחטו, נשרפו, נאנסו ונטבחו כ-1,200 איש ו-251 איש נחטפו לשטח רצועת עזה, הכתה את הציבור הישראלי, את הצבא ואת הדרג המדיני בהלם ותוצאותיה נצרכו בתודעה הקולקטיבית היהודית כאסון הגדול ביותר של העם היהודי מאז השואה.

ב-8 באוקטובר 2023 הצטרף חיזבאללה למתקפה ומהר מאוד מצאה עצמה ישראל במלחמה רב-חזיתית למול שבע חזיתות פעילות (רצועת עזה, הגדה המערבית, לבנון, סוריה, עיראק, תימן ואיראן) בהובלה ובהשראה איראנית. חמאס וחיזבאללה היו הפנינים שבכתר השלוחים האיראנים ורכיבים מאוד משמעותיים ב"טבעת האש", שהקימה איראן וטיפחה במשך יותר משני עשורים בהשקעה עצומה של מאמץ ומשאבים. חמאס אמנם הפתיע את איראן ואת חיזבאללה בעיתוי המתקפה, כשבחרה שלא לעדכנן מראש מחשש לדליפה ולחשיפת המבצע על ידי ישראל, אך אין עוררין על מעורבותה העמוקה של איראן בתכנון המתקפה ובהכנתה כחלק משמעותי מהמערך האסטרטגי שפיתחה נגד ישראל במטרה להשמידה.

המלחמה האזורית התפתחה לאירוע גלובלי ומשפיע על המערכת הבינלאומית כשרוסיה וסין, שתי מעצמות רביזיוניסטיות המתנגדות לסדר העולמי הקיים בהגמוניה אמריקאית, בחרו לתמוך בציר ההתנגדות האיראני וזיהו במלחמה הזדמנות לערעור מעמדה של ארה"ב ופגיעה באינטרסים החיוניים שלה ומנוף אפשרי לקידום אינטרסים חיוניים שלהן בזירות עימות אחרות אוקראינה וים סין הדרומי. מלכתחילה היה ברור שלא מדובר כאן רק במלחמתה של ישראל נגד המבקשים להשמידה, אלא במלחמתו של העולם החופשי על עצם זכותו להגן על עצמו מפני הברברים האסלאמי הרדיקלי והרצחני והתפשטותו. למרות שישראל הפכה למוצב הקדמי של העולם החופשי ונלחמה גם את מלחמתו, מצאה ישראל את עצמה מהר מאוד, לאחר מעט מאוד ימים של הזדהות עם אסונה, בפני ביקורת ארסית ונוקבת של הקהילה הבינלאומית עד כדי האשמתה ברצח עם.

צה"ל הצליח להדוף במהירות מרשימה את המתקפה ולהעבירה לשטח רצועת עזה ופתח במתקפה רחבה במטרה להביא להשמדת חמאס כישות שלטונית וצבאית ברצועת עזה. במשך חודשים ארוכים העדיפה ישראל להכיל את מתקפות חיזבאללה בחזית הצפונית ואת מתקפות שאר השלוחים האיראנים, כדי לרכז את הכוח והמאמץ בחזית הדרומית. מתקפת חמאס כפתה על ישראל ניסוח מחדש של האסטרטגיה-רבתי שלה.

חומרת המתקפה והתפתחותה למלחמה אזורית רב-חזיתית בהובלת איראן ובהשראתה, הובילו

את ההנהגה הישראלית למסקנה שעליה להמיר את האסטרטגיה שנשענה על היגיון ההכלה של המערכת הקיימת והסתגלות אליה לרעיון של שינוי המערכת הקיימת. שינוי המערכת הקיימת מחייב החלשה משמעותית של איראן כמי שמובילה את ציר ההתנגדות ושואפת להגמוניה אזורית, שאחריתה גם השמדת ישראל והחלשת המחנה הסוני הערבי הפרגמטי המזוהה עם ארה"ב.

האסטרטגיה הישראלית המעודכנת נשענה על שני מאמצים מקבילים. המאמץ הצבאי שנועד להשמיד את חמאס כישות שלטונית וצבאית, להחליש מאוד את חיזבאללה ואת שאר השלוחים האיראנים ולפגוע באיראן באמצעות קילוף יכולות ההגנה האווירית שלה, פגיעה קשה במתקני הייצור של הטיילים הבליסטיים וחשיפת פגיעותה. לצד המאמץ הצבאי מפעילה ישראל מאמץ מדיני, שתכליתו הרחבת הארכיטקטורה האזורית החדשה וביסוסה באמצעות הרחבת הסכמי אברהם בדגש לגבי תהליך הנורמליזציה עם ערב הסעודית. הארכיטקטורה האזורית החדשה תתגבש כציר נגדי לציר האיראני ותמשיך להחלישו ולרסנו.

הצלחתה המרשימה של ישראל בהשמדה כמעט מוחלטת של חמאס, בפגיעה האנושה בחיזבאללה ובפגיעה באיראן ובהשפלתה באמצעות חשיפת פגיעותה, הובילה להתמוטטות משטר אסד בסוריה ולאובדן הנכס המשמעותי ביותר שהיה בידי איראן ומכאן להחלשה נוספת של איראן. אלא שנפילת משטר אסד היא אירוע טקטוני בעל משמעות אזוריות מרחיקות לכת ועם השלכות בינלאומיות משמעותיות בדגש לגבי רוסיה, שאיבדה גם היא נכס חשוב ואחיזה אסטרטגית במזרח התיכון. למעשה, מדובר בסוג של אפקט דומינו, שאחריתו צריכה להיות נפילת המשטר באיראן או לכל הפחות העמקת הפגיעה באיראן, בדגש לגבי תשתיות הגרעין, אבל ממש לא רק, והפיכתה לנכה מבחינה אסטרטגית וכרסום משמעותי של יכולת השפעתה במרחב.

בשלב זה, השינויים וההתפתחויות במערכת האזורית עדיין בהתהוות. לא ברור כיצד תתרגם טורקיה את שאיפותיה ההגמוניות במרחב ומה תהיה השפעתה בסוריה. לא ברור עד כמה יצליח המשטר החדש בסוריה לייצב את הספינה המטלטלת והאם יהיו גלי הדף נוספים שיגיעו גם לירדן ולעיראק ואולי אפילו התארגנות מחדש של האחים המוסלמים במצרים.

בחירתו של טראמפ לנשיא השפיעה ומשפיעה על שיקולי השחקנים האזוריים ועל התנהלותם וסביר להניח שהשפעתו אך תגדל לאחר השבעתו וכניסתו לתפקיד. אלא שלמרות אי הבהירות, אי היציבות והסיכונים שעדיין קיימים, מתקפת 7 באוקטובר של חמאס ומה שבא בעקבותיה הובילו את ישראל לעדכון ולאתחול אסטרטגי, שהוביל לשינוי המערכת האזורית ולהניח את התשתית ואת הסיכויים לעיצובה מחדש באופן שיבטיח יציבות, ביטחון ושגשוג להם משווע האזור. זאת, כשההישג המשמעותי ביותר הוא הזכות והיכולת שהוקנו מחדש לעולם החופשי להגן על עצמו מפני הברברים האסלאמיסטים הרדיקליים, המבקשים לערער על עצם קיומו ופועלים לפרקו.

פורסם במעריב, בתאריך 26.12.2024.